

Mänskliga rättigheter

”Mänskliga rättigheter” är i vår tid mer viktiga än någonsin. Samtidigt så blir därmed också förståelsen av vad dessa ”rättigheter” är än viktigare.

Ibland brukar man lite underfundigt säga att mänskliga rättigheter intimt hänger samman med ”mänskliga skyldigheter.” Det ligger något i det. Men, hur ska dessa rättigheter och skyldigheter realiseras? Svaret på den frågan menar jag ligger i fenomenet ”kultur”. Vilken typ av kultur är det vi ska odla, så att människor inspireras till medansvar? Det vill säga, hur kan vi skapa en kultur som inte bara skyller på andra å ena sidan, å andra sidan inte hamnar i ett läge där vi tar på oss allt i en passiv resignation?

Kulturdefinition

Det finns många definitioner av begreppet ”kultur”, men här förstås det enkelt, ”de saker och handlingar som dominerande, sägs, värderas och görs i ett visst sammanhang”. Och jag menar att denna kulturella jordmån för mänskliga rättigheter med stor fördel kan skapas ur kristna praktiker – i den här prosa för själen vill jag lyfta fram bönen som ett exempel på detta. Låt mig ge ett konkret exempel. Den amerikanske pastorn och

professorn i praktisk teologi vid Duke University, USA, William H. Willimon berättar om en episod i universitets kapell, samma dag som USA invaderade Irak. Willimon hade tillsammans med några lärare och studenter samlats i en ring till bön över vad man menade var ett mycket sorgligt ögonblick i det egna landets historia. Många av studenterna bad böner i stor klagan, besvikelse och ilska över bushregeringens handlande. En student bad; ”Gud, fördöm vårt lands ledare för deras våldsamma och fientliga förhållningssätt mot omvärlden” En annan student bad: ”Herre, i din allmakt stoppa det mordiska sinnelag som genomsyrar våra politiska ledare och som nu för tusentals fredliga medborgare i vårt land in i ett oprovocerat krig.” En ytterligare bad, ”Låt bushregimens tid och vanvett få ett snart slut”. Willimon berättar att de upprörda bönerna och anklagelserna mot landets ledning bara fortsatte.

Gud, var med George Bush

Men, man hade kommit överens om att bönestunden skulle avslutas med en bön av pacifisten och den kände professorn i teologisk etik, Stanley Hauerwas. Denne kom att avsluta morgonbönen denna sorgliga dag genom att oväntat bedja följande: ”Gud, jag ber dig i denna stund, var med George Bush! Han är troligtvis en människa med goda intentioner som alla oss andra. Med detta krig, försöker han på det sätt han tror är rätt, att skydda sitt folk. Så, förlåt oss Gud, för att vi är ett räddhåget, trolöst folk

som på demokratisk väg valt att göra Bush till ensam ansvarig förverkligare av våra egoistiska krav på säkerhet. Förlåt oss Gud, att vi manipulerat George Bush in i en obönhörlig tro att hans jobb är att ensam, garantera vår säkerhet och trygghet. Förlåt oss därför, vår del i detta grymma krig, för att vi med våra fega fantasier och egoistiska föreställningar, gett vår tillit och makt till att en enda människa ska ge oss fred, trots att verklig fred endast kan komma från dig. Förlåt oss, Herre, för att vi litat mer på en människas beskydd än på dig, du som är världens och universums skapare. Amen.”

Bönen förändrar oss

Hauerwas bön menar jag visar på en aspekt av bönen som sällan lyfts fram. Och det är att bönen inte uteslutande handlar om att Gud förändrar saker och sakernas tillstånd, utan framförallt, att bönen kan förändra oss! Genom bönen, så utsätter sig den kristne för risken att själv bli förändrad. Det vill säga, Gud handlar och realiserar sig själv, inte bara genom oss, utan Gud handlar genom att förändra oss! för att bönen alls ska ha någon verkan, så måste den börja med andra frågor än, ”Befria mig från smärta”, ”Ta bort min sjukdom!” osv. När Jesus lär sina lärjungar att be, så säger han inte ”låt min vilja ske”, utan ”låt din vilja ske”. Vi vänder ju oss till Gud inte för att vi har kontroll över våra liv, utan för att vi är människor. I bönen finns också en stor dimension av eskatologi. Det vill säga en livsdimension för livstolkning enligt mönstret, ”redan här och nu”, men ”ändå icke.” Vi kan ge en smak av Guds verklighet och rike redan nu, men vi kan inte som människor helt

realisera detta, det kan bara Gud – men det är också vårt hopp.

Bönens prisma

Mänskliga rättigheter utifrån bönens prisma, betonar att ytterst så hänger inte allt på människan. Mänskligt förnuft och handlingar kan inte ensamt skapa den fred vi ännu inte fått, utrota den fattigdom och läka den miljö vi förstör. Detta är dom och nåd i samma rörelse. Kort sagt, vi är beroende av krafter som är större än oss, samtidigt måste vi själva aktivt ta emot dessa för att påverka nuet och befria och hjälpa varandra till medansvar för vår värld. Bönens kultur som jordmån för mänskliga rättigheter stavas inte termer av, ”din sida” eller ”vår sida” osv. utan att stå på Kristi sida. Bönen, det är förverkligandet av Guds närvaro i varje gemenskap. Att i tider av våld och förstörelse, istället för att bli handlingsförlamade och likgiltiga öppna våra hjärtan till Guds verklighet och redan här och nu göra det vi kan för att förbereda Guds rikes ankomst. Det är kultur för mänskliga rättigheter.

Skön sommar och Guds rika välsignelse

Pastor Ulf Gustafsson

